خاتمه:

صحت یا فساد عبادت در «جایی که عبادت با حرامی منطبق شده است که به صورت اختیاری مورد اضطرار واقع شده است»

مرحوم آخوند درباره این مسئله می نویسد:

«ثم لا یخفی إنّه لا إشکال فی صحة الصلاة مطلقاً فی الدار المغصوبة علی القول بالاجتماع ، وأما علی القول بالامتناع ، فکذلک ، مع الاضطرار إلی الغصب ، لا بسوء الاختیار أو معه ولکنها وقعت فی حال الخروج ، علی القول بکونه مأموراً به بدون إجراء حکم المعصیة علیه ، أو مع غلبة ملاک الأمر علی النهی مع ضیق الوقت ، امّا مع السعة فالصحة وعدمها مبنیان علی عدم اقتضاء الأمر بالشیء للنهی عن الضد واقتضائه ، فإن الصلاة فی الدار المغصوبة ، وأنّ کانت مصلحتها غالبة علی ما فیها من المفسدة ، إلّا إنّه لا شبهة فی أن الصلاة فی غیرها تضادّها، بناءً علی إنّه لا یبقی مجال مع إحداهما للاخری ، مع کونها أهمّ منها ، لخلوها من المنقصة الناشئة من قبل اتحادها مع الغصب ، لکنه عرفت عدم الاقتضاء بما لا مزید علیه ، فالصلاة فی الغصب اختیاراً فی سعة الوقت صحیحة ، وأنّ لم تکن مأموراً بها.»[1]

ما می‌گوییم:

۱. ماحصل فرمایش مرحوم آخوند چنین است: (البته در عبارت مرحوم آخوند، فرض «غیر حال خروج» مطرح نیست و ما آن را اضافه کردیم)

[1] . کفایة الاصول، ص۱۷۴

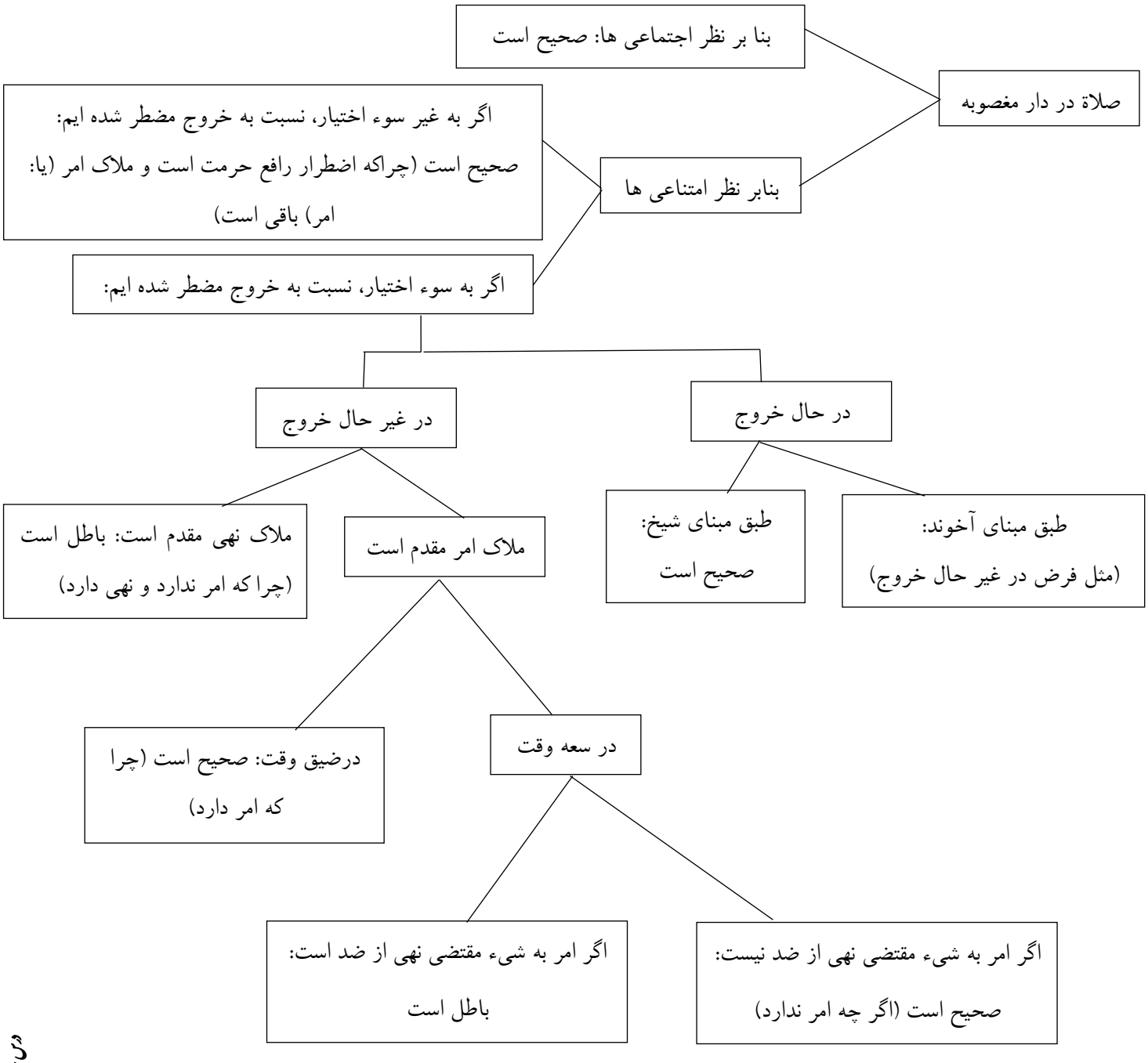

۲. امام درباره این بحث می فرمایند:

« و أمّا الوضعیّ- أی صحّة الصلاة حال الخروج- فقد تقدّم شطر من الکلام فیه فی الصلاة فی الدار المغصوبة، و شطر منه مربوط بالفقه، و هو حال الصلاة فی ضیق الوقت و کیفیّتها.»[1]

۳. پس می توان گفت که هر مسئله فقهی احکام خاص به خود را دارد که ممکن است با مسئله دیگر فرق داشته باشد. البته بحث از نظر مباحث اصولی همان است که گفته شده است.

[1] . مناهج الوصول، ج۲، ص۱۴۷

درس خارج اصول استاد سید حسن خمینی